

SKOVEN

Månedsskrift
udgivet af
Dansk Skovforening
December 1974

12

Vi er købere til!

Asketræ

i kævler samt snitgavn, røt og rundt, frit for knaster og overgrøninger, ikke under 16 cm. Top og i længder 800-900-1200 og 1400 m/m. Betaling kontant.

Trævarefabrikken »SKOVHASTRUP«
Hvalsø — Telf. Hvalsø 33

Siden 1896

Hjortsø Planteskole

Svebølle - Telf. 03 - 49 30 20* og 03 - 49 30 40

Skov-, læ- og hækplanter. Forlang prisliste. Planteskolen er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Forstplanteskolen, Verninge

Planteskolen er tilsluttet »Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter«

Alle slags skovplanter tilbydes i prima kvalitet

Forlang prisliste

Indehaver: **Ole van Tol**

Tlf. (09) 75 12 88

John Rolskov's Planteskole

Sdr. Vissing pr. 8740 Brædstrup
Telf. (05) 75 40 53

Vi anbefaler os med alle arter skovplanter i gode provenienser.

Skovplant kulturerne står under Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Danplanex

PLANTESKOLER A/S

RØDEKRO TELF. 04-66 29 33* DANMARK

Skovplanter

*i bedste provenienser
prima kvaliteter
et righoldigt sortiment
store og små partier.*

Skovfrøet leveres af Statsskovenes Planteavlstation. Planteskolerne og salgskontoret er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter. Vi giver Dem gerne et tilbud på Deres forbrug skriftligt eller ved besøg.

E. Graven's Planteskole

Hansted, Egebjerg, 8700 Horsens
Tlf. (05) 65 60 46

Læ- og hækplanter samt planter til vildtremiser m.v.

Til Langebæk Savværk A/S og Nordisk Sav- og Finérværk A/S i Gadstrup søger vi leverandører af:

**Planke- & stavkævler i bøg.
Finérværk i bøg, eg, ask, ær.**

**DALHOFF LARSEN
& HORNEMAN A/S**

4621 Gadstrup

Råtræindkøb - telf. (03) 39 02 66

DLH handler med træ fra hele verden - har hovedkontor i Glostrup, salgskontor i Århus samt en gros centralagreg i Hedensted og Gadstrup - er endvidere moderfirma for flere datterselskaber, bl. a. Nordisk Træløst & Hårdtræ Co. (egne afdelinger i Afrika). Nordisk Sav- & Finérværk A/S i Gadstrup og Langebæk Savværk A/S - DLH-gruppen beskæftiger ialt 525 medarbejdere.

Hyllinge Savværk A/s

Tlf. (03) 74 40 64

OREHOVED TRÆ- OG FINÉRINDUSTRI A/S

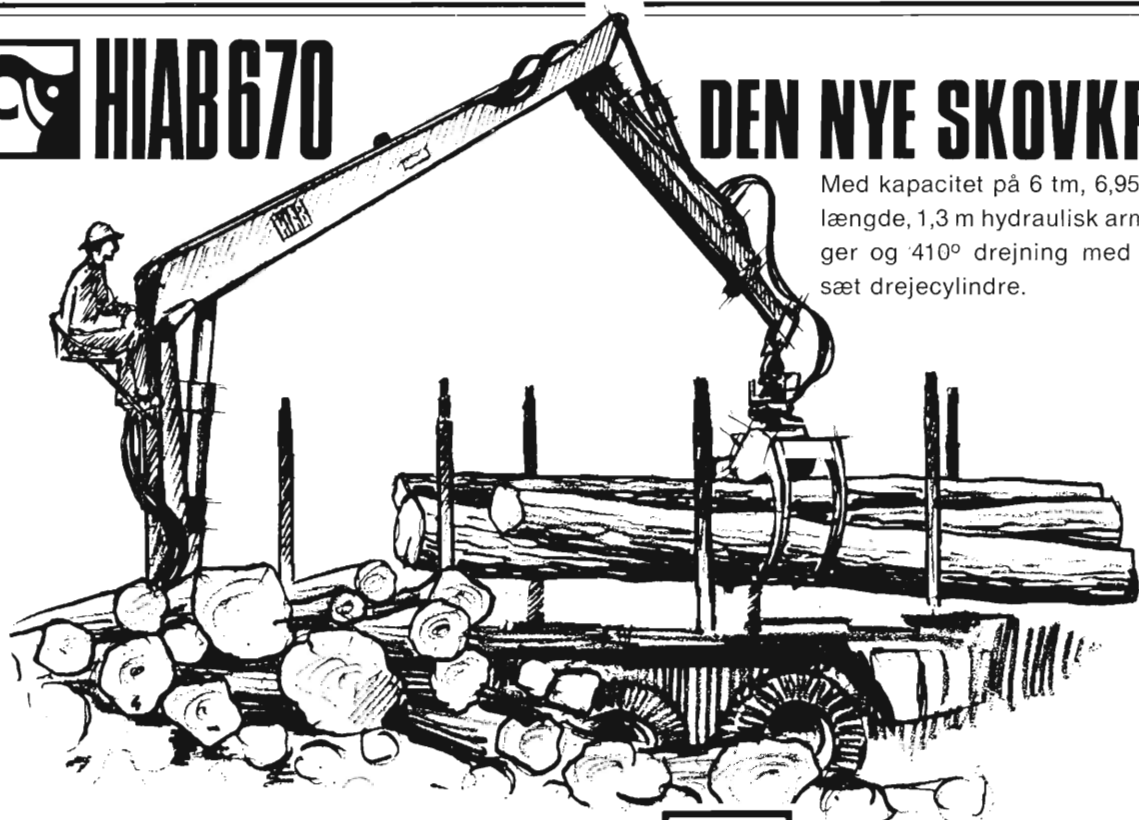
OREHOVED · 4840 NØRRE ALSLEV · TLF. (03) 84 60 84

HIAB 670

DEN NYE SKOVKRAN

Med kapacitet på 6 tm, 6,95 m arm-længde, 1,3 m hydraulisk armforlænger og 410° drejning med dobbelt sæt drejecylindre.

HIAB 670 er en hel ny konstruktion, hvor alle erfaringer fra verdens største kranfabrik er taget i betragtning. Et nyt kvalitetsprodukt om hvilket vore forhandlere gerne står til tjeneste med alle oplysninger.

HIAB-FOCO A/S

Bakkegårdsvej 308-310, 3050 Humlebæk Telefon (03) 19 24 24

Langt træ til Pindstrup

NOVOPAN TRÆINDUSTRI A/S

Vandprøven bekræfter, hvad diagrammet viser...

Den nye Homelite 350 SL Automatic ryster så lidt, at De kan placere et glas vand på den mens den arbejder (hvis De har lyst til det). Men den har andre fordele end at vibrationerne er lave. De tekniske data er meget fine:

Slagvolume:	58 cm ³
Motorhastighed ved max. effekt:	8000 omdr./min.
Kædehjul:	7- eller 8-tands
Brændstoftank:	0,7 liter
Kædeolie tank:	0,3 liter
Kædesmøringssystem:	automatisk/justerbar
Tændingssystem:	kondensator afledning
Kædetype:	³ / ₈ " deling
Kædehastighed:	20 m/sek.
Sværdstr.:	14", 16" og 20"
Vægt (tom) med 14" kæde/sværd:	7 kg.

Færdig med skadende vibrationer..

Rystelser fra kædesave trætter og skader. Men skovarbejdernes problem gennem mange år er nu løst af Homelite.

Den nye kædesav til professionelle. »Homelite 350 SL Automatic« har, markedets laveste vibrationer i det bærende håndtag.

En officiel test i stor-skovlandet Sverige foretaget af Statens Maskinprovninger i Uppsala viser, at Homelite 350 SL er placeret lavest af 11 gennemprøvede maskiner hvad angår rystelser i det forreste håndtag – det bærende håndtag.

Det viser A diagrammet nederst i annoncen.

B diagrammet er resultaterne af en støj-test, der er foretaget på State Test Station, Vakkola (Finland).

Her fremtræder Homelite 350 SL automatic som en af de mindst støjforurenende kædesave.

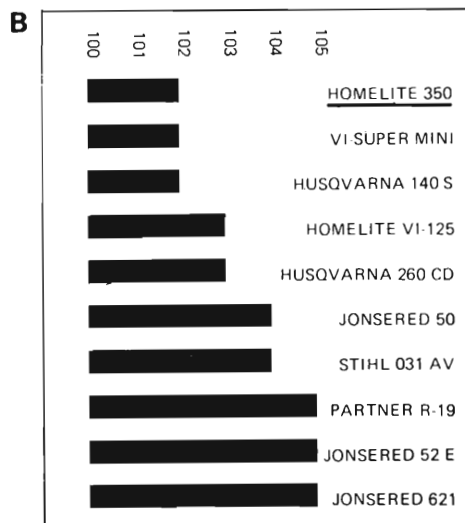
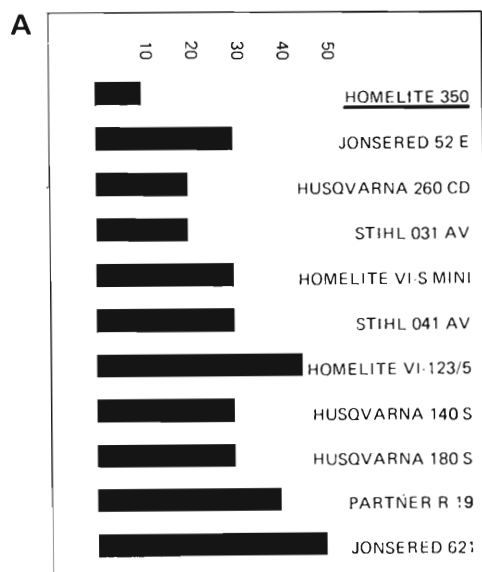
Den nye motorkonstruktion giver strålende tomgang under alle vejrforhold og stor ydelse ved fældning og afgrening.

Den lave profil – p.g.a. vandrette cylindere, den bløde form og den gode balance gør den nye Homelite 350 til den ideelle sav til afgrening.

Og rent sikkerhedsmæssigt er Homelite 350 suveræn. Der er tilbageslags-beskytter, kædebremser i SL modellen, gaslås, højrehåndsbeskytter og kædefanger i tilfælde af kædebrud.

Vejl. pris kr.
2025,-
excl. moms

HOMELITE®

**AARHUS MOTOR
COMPAGNI A/S**

HOMELITE AFDELINGEN
SØLYSTGÅRDEN, 8250 EGÅ
TELEFON (06) 22 08 33

Et godt træ har sin værdi...

HAFNIA - HAAND I HAAND

Holmens Kanal 22 . 1060 København K
Tlf. (01) 13 14 15

Fra Dansk Skovforening:

Pyntegrønt i Ekko

Dansk Skovforening arrangerede også i år en række demonstrationer af anvendelse af pyntegrønt i landbrugets demonstrationslokaler – EKKODANMARK – i Axelborg.

Vor konsulent *Keld Jørgensen* viste i løbet af en timestid, hvordan man kan bruge de forskellige gran- og fyrrearter, der kommer i handelen op til jul; især *Cryptomeria* slog vi et slag for.

Tingene blev demonstreret på en charmerende og letfattelig måde, så tilskuerne let kunne gøre det efter hjemme.

Vi lagde vægt på, at det, der blev vist, ikke var sværere, end at alle kunne have glæde af demonstrationerne.

Der blev ialt holdt 13 demonstrationer, og besøgstallet var over al forventning. Det vekslede mellem 150–300 tilskuere.

Lokalet var alt for lille til dette store antal mennesker, idet der kun var ca. 80 siddepladser, men folk stod lige så tæt de kunne ud i demonstrationslokallets foyer. Det var indtil nu EKKODANMARK's mest besøgte arrangement.

Inden demonstrationen havde Skovforeningen holdt et pressemøde for den københavnske dag- og ugepresse. Især damebladene viste interesse, ligesom vi i demonstrationsugen fik henvendelse fra flere nordiske ugeblade, der aflagde besøg. Bl. a. vil det svenske ugeblad »Hemmets Veckotidning«, der udkommer i ca. 400.000 eksemplarer hver uge, til næste år bringe en 4–6 sider lang artikel med et væld af farvebilleder fra demonstrationen.

mh

Personalia:

Direktør, forstkandidat *H. C. Muhle Larsen* fylder 70 år d. 11. jan. 1975.

Statsskovrider *J. A. Nielsen* fylder 80 år den 15. januar 1975.

»Danske Næletræindustrier« har under møde i bestyrelsen den 31.10.1974 valgt ny formand.

Direktør *K. Hansen*, Sall trak sig tilbage efter at have beklædt formandsposten i 16 år. Den nyvalgte formand er driftsleder *Oluf Hansen*, Gram.

Skovrider og godsforvalter *L. Tønning* fratræder ved årsskiftet sin stilling ved Rye-Nørskov Gods.

Skovrideren efterfølges af forstfuldmægtig *Lars Møller Nielsen*.

SKOVEN

Månedsskrift udgivet af
DANSK SKOVFORENING
Vester Voldgade 86
1552 København V
Telf.: (01) 12 21 66*
Postgirokonto: 9001964

Redaktionsudvalg:
Hofjægermester
I. Estrup
(formand)
Statsskovrider
Vagn Johansen
Kst. statsskovrider
Steffen Jørgensen
Lektor, lic.agro,
Finn Helles
Skovrider
Aa. Marcus Pedersen
Skovrider
Ole Fog

Ansvarshavende redaktør:
Forstkandidat
Mikal Herløw
Dansk Skovforening

Annoncetegning:
Redaktør P. Hauberg
Dansk Skovforening

Abonnement:
Tegnes hos
Dansk Skovforening
Koster for 1974
kr. 65,- (incl. moms)

Medlemmer af Dansk Skovforening modtager et ekspl. af Skoven og Dansk Skovforenings Tidsskrift vederlagsfrit.

Stof til SKOVEN's
januar nummer må
indsendes inden 1. januar.

Forsiden:

Solstrejf
Foto: Niels Juhl

Tryk:
Juelsminde Bogtryk
Telf.: (05) 69 30 94

DECEMBER 1974

Skog og Tre 1974

Det norske Skogselskap - et organ, der kan sidestilles med Dansk Skovforening, holdt sit årlige Skog og Tre møde i dagene 16.-18. oktober i Trondheim.

Sådan møder er holdt årligt de sidste 20 år. Formålet er at give informationer og fremme samarbejdet mellem medlemmerne, der omfatter institutioner og foreninger med tilknytning til skov eller skovindustri. Herudover er det meningen at give offentligheden en saglig information om skovbruget og skovindustrien, og derigennem skabe en bedre forståelse

for erhvervenes problemer og deres betydning for samfundet. Noget der er af stor værdi især nu, hvor offentligheden har fået større interesse for skovens værdi som friluftssted.

I dette og følgende numre af SKOVEN bringes en række artikler fra dette møde af forstkandidat *Jens Gøtzsche-Larsen*. Ønsket med disse har været at give SKOVENs læsere indsigt i hvilke problemer, der har interesse i norsk skovbrug og skovindustri. Dette i sig selv kan være interessant, men herudover kan der i mange forhold trækkes paralleller til danske forhold.

Skovbrug - Skovindustri, sammenfaldende eller modstridende interesser

Denne titel havde direktør for Norges Skovejerforbund, IVAR AAVATSMARK, valgt til sit foredrag. Foredragets hovedbestanddele er her trukket frem, fordi problemstillingen er generel.

Man kan i flere forhold trække paralleller til danske tilstande.

Af forstkandidat J. GØTZSCHE-LARSEN.

Skovbrug og skovindustri er i samme båd, siger mange. Og alligevel får man ikke altid det indtryk, når man ser parterne te' sig. Undertiden kan de ligge nærmest i rene kampsituationer med hinanden. Det synes især at være tilfældet under forhandlingerne om tømmerpriserne.

Længe før industrier med skoven som grundlag eksisterede, spillede skoven en stor rolle i vort samfund. I dag derimod er industrien grundlaget for vort skovbrug. Skovbrug uden den tilsvarende industri er ikke muligt, og en skovindustri uden skovbrug ville være endnu mere utænkeligt. Man kan derfor med fuld ret hævde, at skovbrug og skovindustri i dag er to-talt afhængig af hinanden.

Forskellige ejerforhold

Alligevel er det klogt at være opmærksom på, at der i princippet eksisterer forskellige interesser. Forskellige ejerforhold er her en faktor, der betyder forskellige syn på tingene. Tager man alle de brug med, der har skov, så findes der godt 130000 skovejere i Norge. Disse skovejere bor ude i bygderne, og de fleste af dem

driver deres skov i kombination med andre erhverv. Over halvdelen driver skovbrug sammen med jordbrug. Ejersens interesse for sin skov ligger i den indtægt, han får for sin arbejdsindsats i skoven. I industrien derimod er forholdet i princippet anderledes. Her er aktieselskabsformen den dominerende. Der findes vel godt og vel 30-40000 aktionærer med aktier i skovindustrien, og deres interesser ligger i den kapitalafkastning, deres aktier giver.

Skovbruget er et vigtigt erhverv i bygderne, hvor det er indpasset i bygdens næringsmønster. Det udfylder beskæftigelsen i jordbruget og de andre erhverv. At skovbruget sådan er afhængig af andre erhverv, er både en fordel og en ulempe, når man ser dets muligheder for at levere træ til industrien. En fordel, fordi det kan holde maskiner sammen med jordbruget. Men en ulempe fordi en rationel udnyttelse af jordbrugsmaskinerne lægger beslag på dem under jordbrugsarbejdet. Skovbrugets rolle i bygdesamfundet er et vigtigt argument, for at skovindustrien ikke skal opkøbe skov i større stil og selv drive

skovbrug. Det omvendte, at skoven får en vis indflydelse i skovindustrien vil derimod være af det gode. Her vil det forhold, at skoven er så afhængig af industrien, være afgørende.

Skoven og skovindustrien har stor betydning for Norge. I 1974 vil der blive eksporteret produkter for 4 milliarder kr. Produktionen til det indenlandske marked vil have en værdi af godt 2 milliarder kr.

Men internationalt set er Norge lille. Norges produktion er under 2 % af verdensproduktionen. Hele det økonomiske grundlag for skoven og skovindustrien er derfor bestemt af forhold, som Norge kun i ringe grad har indflydelse på.

Derimod er det af stor værdi for skovbruget at vide, hvilke udgifter der møder tømmerstokken på dens vandring fra skov til færdig forædlet produkt. Alle unødvendige udgifter betyder, at skoven får mindre for sit træ, end der var mulighed for at få. Dette er et forhold, der gør, at skoven kan have stor interesse i en vis ejerindflydelse i skovindustrien.

Fremtidsrettede industrier

Der har været på tale, at staten for at sikre skovbrugets økonomi, skulle kunne gribe ind som regulerende faktor ved at give subsidier i lavkonjunkturer og evt. tage afgifter under højkonjunkturer. Et system, hvor staten griber ind, vil dog let blive uretfærdigt. Det er derfor langt bedre, om skovbruget selv får lov at bestemme over sine indtægter og altså lærer at indstille sig på, at tiderne kan skifte. Industrien virker som en stødpude ved variationer i markedsforholdene. I dårlige tider må industrien for at få træ ud af skoven give skovbruget en pris, som ligger over det, markedet for industriens produkter egentlig tilsiger. Til gengæld kan industrien holde igen på tømmerprisen i gode tider. Men selvsagt er industriens stødpudevirkning helt afhængig af dens konkurrenceevne, og det vil sige, af dens evne til at kunne betale en acceptabel pris i dårlige tider. Her er det, der opstår den store forskel mellem de fremtidsrettede industrier, og de, der ingen fremtid har. Skovbrugets interesser ligger i de fremtidsrettede industrier, og det er dem, der også kan betale under lavkonjunkturer. Sådanne industrier opstår ved sammenslutninger, nedlæggelser og nyetableringer.

Tømmerprisfastsættelse er svær

Tømmerprisforhandlingerne hvert år har ofte skær af magtkamp over sig. Det er det indtryk, man får, når man læser aviser og tidsskrifter. Men det er skam ikke nogen let sag at fastsætte tømmerprisen.

Industrien må basere sit pristilbud på de priser, dens produkter vil få det næste år, og markedsforholdene er varierende. Så her kræves der et stort analysearbejde for at finde frem til den sandsynlige markedspris for det næste år. Endvidere er den pris, industrien kan give, afhængig af den træmængde, der kan tilbydes den.

Det er vigtigt, at den pris, man når frem til, er rigtig. En for lille pris vil bevirke, at skovejerne er tilbageholdende med at udbyde sit træ. Bliver prisen derimod højere, end markedsforholdene egentlig tilsiger, kan skovene komme til at udbyde mere træ, end køberne er interesseret i.

En glideskalaanordning ... hvor tømmerprisen varierede i takt med prisen på de forædledede produkter, må nok opgives. Det ville blive alt for vanskeligt for skovejeren, hvis han skulle give sig til at spekulere på, hvilken pris han kunne opnå på leveringstidspunktet. Når han planlægger sin kommende årshugst, må han vide, hvilken pris, han kan få for hele partiet. Hertil kommer, at det ville blive meget vanskeligt at fastsætte en sådan middelvejet pris, fordi træforædlingsprodukter er en mangesidig gruppe.

Som sagt er industrien nødt til at basere sit pristilbud ud fra den mængde træ, den kan få. Det har hidtil ikke været muligt for skovejerorganisationen at oplyse industrien, hvor store mængder den vil blive tilbudt i året fremover. Her er tale om en ond cirkel. Skovejernes udbud afhænger af prisen, og industriens pristilbud afhænger af udbudet. Der arbejdes meget for at få faste leveringsordninger. Oplysningerne om kvanta og sortimenter må her gå fra den enkelte skovejer til skovlaget og videre til distriktsskovejerforeningerne.

Jævne leverancer

Det er også et ønske fra industrien at vide, hvornår den kan få træet.

Heller ikke det har skovbruget hidtil vist særlig interesse for, fordi man i lange tider altid har kunnet afsætte sit træ, når man udbød det. Men industrien arbejder kontinuerlig med stort set samme træforbrug gennem hele året, og det er vigtigt for den at vide, hvornår den får træet.

Ujævnheden i leverancerne er blevet udjævnet noget i de senere år, og her har indførelsen af moderne maskiner i skoven haft stor betydning. For at drives rationelt skal disse maskiner køre i helårsdrift. Noget der også giver mulighed for helårsansættelse af skovarbejdere, og også det er en fordel for erhvervene.

For at komme tilbage til det med jævne leverancer: En fuldstændig udjævning vil ikke være mulig af hensyn

til gårdskovejerne, der er nødt til at koncentrere arbejdet i skoven til vinterhalvåret. Men mon ikke det ville være muligt at udjævne leverancerne endnu mere, hvis man tog en speciel prismekanisme til hjælp. Således at der betaltes mest for træet i den tid, leverancen normalt er mindst, d.v.s. sommerhalvåret og mindre i vinterhalvåret.

Industriens træbehov er i nogen grad varierende over året afhængig af markedsforholdene. I gode tider kører alle bedrifter for fuld kraft. I dårlige tider kan produktionen indskrænkes noget. Specielt gælder det for små virksomheder, der ofte kan tage sig en pause. Men stort set er det et generelt ønske for industrien at få jævne leverancer også over årene. Her bør man også se ud over landets grænser.

For svenske virksomheder er det en stor ulempe, at deres eksport til Norge kan komme til at variere brat fra år til år.

Altså jævne leverancer gennem året, og fra år til år, er til gavn for industrien; også skovbruget vil have gavn af at gå ind på dette så langt som muligt, da en god og sund industri er livsnødvendig for skovbruget.

God samfundspolitik med store enheder

Norges natur med store fjeldområder, gennemskåret af dybe dale, har gjort det vanskeligt at få landets dele kædet sammen med veje og jernbaner. Mange små landsbysamfund, de kaldes på norsk bygdesamfund, har derfor gennem lang tid været mere eller mindre isoleret fra omverdenen. Resultatet er, at der endnu i dag er stor forskel på det moderne norske industrisamfund og bygdesamfundet.

Som et vigtigt mål i samfundspolitikken står i dag udbygningen af byggerne. Det, man her sætter på, er at få flere arbejdspladser ud til byggerne. Men det vil her være forkert at sætte på skovbrugsindustrier, da disse normalt kun er økonomisk rentable som store enheder.

Det er god bygdepolitik at søge at ekspandere skovbruget gennem anlæg af skovbrugsindustrier, netop fordi skovbruget er et vigtigt erhverv i bygdesamfundene. Men mulighed for ekspansion får skovbruget kun, hvis industrien, der er skovbrugets økonomiske grundlag, er rationel og konkurrencedygtig og dermed betalingsdygtig. Og dette er normalt kun de større skovindustrier.

Det primære mål ved oprettelsen af en skovbrugsindustri er derfor, om virksomheden er økonomisk rentabel. Målet er ikke, om virksomheden kommer til at ligge i en bygd og således skaber flere arbejdspladser til denne.

Norges skovindustri er karakteristisk ved mange og små enheder. Men en del er sket igennem de sidste år i form af nedlæggelser, nybygninger og omgrupperinger. Tendensen er i retning af større enheder. Der er også mulighed for miljømæssige resultater, idet store enheder, modsat små, har økonomiske muligheder for at løse forureningsproblemerne. Også det er et meget værdifuldt resultat i samfundspolitikken.

Mekanisering i skovbruget

Som sagt giver en god sund industri ekspansionsmuligheder for skovbruget. Det kan give sig udslag i øget mekanisering i skovbruget, og det er påkrævet. For at følge med i udviklingen, hvor arbejdskraften bliver dyrere og dyrere, må skovbruget nemlig til stadighed investere i mere arbejdsbesparende og avanceret udstyr. I denne udvikling vil flerprocesmaskiner, som nu er på vej ind i norsk skovbrug, antagelig være starten på en ny teknisk epoke.

Ved at mekanisere processer, som i dag er tunge og farlige, bl. a. kvistningen, vil man lette skovarbejdet, og derved gøre det mere attraktivt. Man vil således have mulighed for at kon-

kurrere om den manuelle arbejdskraft, både økonomisk og når det gælder det sundhedsmæssige.

Det hævdes ofte, at moderne tungt maskinelt udstyr ikke passer for det norske småskovbrug (65 % af de norske skove er gårdskov på mindre end 300 ha). Men et sådant standpunkt er uden reel baggrund. Netop gennem samarbejdet i skovejforeningerne på det driftstekniske område har man skabt et virkeligt grundlag for moderne udstyr også i småskovbruget.

Moderne maskiner, mere rationelle leveringsformer og enklere målings-systemer, altsammen vil det betyde fjernelse af unødvendige omkostninger. Noget som både skovbrug og skovindustri vil have gavn af.

Endnu engang kan man pege på det totale afhængighedsforhold mellem skov og skovindustri. Rationalisering i skovbruget og det vil sige øget mekanisering, er livsnødvendigt for erhvervet. Men mekanisering kan kun ske, hvis skoven har en sund industri, der kan betale for denne, gennem betalingen for skovbrugets produkter. Mekaniseringen er et middel til at øge hugsten i de norske skove og derved skaffe mere træ til industrien. Således bliver den også et middel til at gøre industrien mere rationel, evt. gennem en yderligere udbygning af denne. Kort og godt: Mekaniseringen i skovbruget vil give industrien mulighed for at betale for en yderligere mekanisering i skovbruget.

Erhvervspolitik for øget hugst

En yderligere udbygning af industrien er afhængig af øget råstoftilgang. Denne må baseres på norsk træ. Ikke på importeret træ, da dette vil være for usikkert. Der må føres en erhvervspolitik, hvis mål er at øge tilvæksten og hugsten i de norske skove. Dette mål er realistisk. Det er muligt at hugge godt 20 % mere træ i de norske skove. Det svarer til næsten 2 mill. m³/år. At dette ikke bliver hugget, skyldes faktorer som lave tømmerpriser, mangel på skovveje og skattesystemet.

Skattesystemet må laves om, og her må staten træde til. Det skattesystem, der er i Norge, har bevirket, at der i de sidste 20 år er sket en stor masseopsparring i de norske skove, hvilket har betydet, at man i dag har en meget ujævn aldersklassfordeling med overvægt af gammel skov og tilsvarende mangel på yngre skov.

Et sigte som øget tilvækst og øget hugst kræver specielle hugst- og driftsformer. Det vil her være uheldigt, hvis man fra anden side, her tænkes bl. a. på naturmennesker, forsøger at lægge bånd på skovdriften i så henseende.

Samarbejde er muligt

Man er kommet langt i samarbejdet skov og skovindustri. Vigtigt er her oprettelsen af Norske Skovindustrier A/S. Et selskab skabt af norske skovejere i samarbejde med andre private interesser og offentlige myndigheder ud fra den erkendelse, at skov og skovindustri er led i samme kæde. I dag består selskabet af 11 virksomheder spredt ud over Norge.

Vel findes der modsætninger mellem skov/skovindustri, men fællesinteresserne er i overtal, og det må være målet, at man søger at bygge bro over modsætningerne. I dette samarbejde skal man være på vagt over for det, der hedder prestige. Ofte fører det nemlig til kunstige modsætningsforhold, og gør små ting til store vanskeligheder, og vanskeligheder er der, men vanskeligheder er til for at løses, sluttede direktør Aavatsmark.

Nogen højere?

I september måned fældede man på Langesø Skovdistrikt tre af de sidste *Abies grandis* fra den kårede frøavlsvokning F 61 a Stjernebjerg.

Bevoksningen er anlagt af skovrider C. Bloch omkring 1880 i lighed med vore gamle douglasbevoksninger.

De tre træer var efterhånden meget nålefattige p.g.a. udtørring, og havde allerede for adskillige år siden opnået den nuværende højde, som ved udmåling efter fældning viste sig at være hhv. 40,0 m, 46,0 m og 47,5 m, idet dog den øverste meter udgjordes af oprejste sidegrene efter at topskuddet var udtørret.

Det højeste træ havde en brysthøjdediameter på 1,02 m og 1-meter-sektionsvist opmålt et kubikindhold på 12,43 m³.

Et 18-meter langt rodstykke,
diameter 75 cm, 7,96 m³

+ 16-meter langt rodstykke,
diameter 74 cm, 6,88 m³

-) 13,4 meter langt rodstykke,
diameter 70 cm, 5,16 m³

Ialt ..... 20,00 m³
er gennem Handelskontoret solgt til Jels Savværk til bordplanker (i gildeshaller).

Blandt de få tilbageværende træer er et ca. 39 m højt træ, der fornylig i Fyns Tidende (9. juli 74) blev udnevnt til Fyns højeste træ! Det er ganske vist tykkere, ca. 1,30 cm i brysthøjde, hvilket må have snydt journalisten og måleren.

Det ældste afkom efter F. 61 er fra 1945 og viser – især i renbestand – en imponerende vækst. (eks. middeldiameter e. h. 24 år efter plantning på 18,5 cm).

Finn Jacobsen, Langesø.

Vildtplantningen

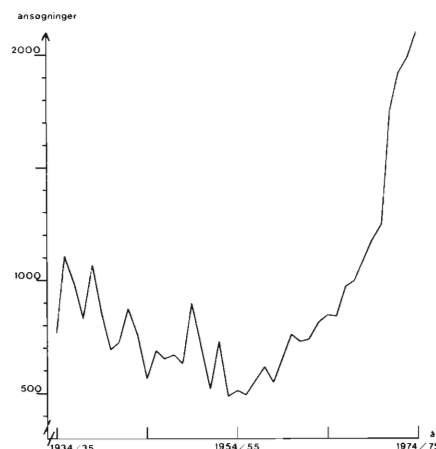

Fig. 1. Vildtplantningen. Antal betalte ansøgninger gennem 40 år.

EN JUBILÆUMSSNAK

Af forstfuldmægtig G. SCHLÄTZER.

Små, blomsterstrøede kratstumper spredt over det åbne land, hver på nogle få hundrede planter. Nysseligt! Måske endda pænt; men ærlig talt, med al respekt for formålet med disse plantninger – er det egentlig noget at forstyrre med? Er det ikke ret så meget småtingsafdeling i et tidsskrift, der jonglerer med hundreder af hektar kulturareal og tusinder af kubikmeter træ?

3/4 mill. planter

Bevares vel, stordrift er det da ikke, men alligevel, når vi opgør sæsonens plantetildeling fra Vildtplantningen, bliver det dog til over $\frac{3}{4}$ million planter, dækkende 50 arter og fordelt til 2.150 ansøgere. Talmæssigt kan vi da vist godt være bekendt at pippe med, og med så meget større moralsk mod, som vi formentlig kører landets billigste administration, hvilket bl. a. hænger sammen med den nære tilknytning til Jagtkonsulentvæsenet. I praksis således, at Overjagtkonsulenten har ledelsen af det praktiske administrative område, herunder det regnskabsmæssige, medens forfatteren, støttet af en halvdags kontordame, varetager det daglige arbejde og har ledelsen af det videnskabelige område.

Formål

Vender vi os dernæst til formålet, bliver vi vel i høj grad vedkommende for dette blads læsere, al den stund jagten nærmest er uløseligt knyttet til skovdriften, samtidig med, at dette ædle fags udøvere i stadig stigende grad er begyndt at kigge ud over skovgården, ud i landskabets problemer.

Behovet for vildtplantninger i det åbne land er der næppe grund til at gå i

dybden med på dette sted. Lad os nøjes med at nævne nogle af stikordene: Et lille, tætbeholdt, stærkt befærdet land, hvor det ganske simpelt er afgørende for bevarelsen af en god vildtbestand, at de nøgne flader spættes med værnende og skjulende kratstumper, små fredlyste pletter, hvor i tilgift lidt af den naturlige flora og småfauna kan værnes mod giftsprøjtningen. Så meget om dén ting. Men der stod noget om 50 arter, og der stod noget om landskab.

50 arter

50 arter! For nogle et irriterende antal mærkelige navne på planter fra sære steder. Noget med torne på, og den slags. For andre et smidigt redskab, rede til at sættes ind i alle dette lands jordtyper og placeringer, vel at mærke, hvis arterne er velegnede. Og det er den problemstilling, vi skal dykke lidt ned i.

Da Vildtplantningen for 40 år siden begyndte at træde sine børnesko, var der for så vidt tale om en pioneropgave, som en del af de arter, man skønnede at få behov for, f. eks. *Rosa rugosa*, ikke var synderlig kendte. Det kneb at skaffe planterne, og for samtlige arter var man henvist til at bruge de typer, planteskolerne tilfældigvis kunne skaffe. Grimme, tynde havtorn af italiensk frø, provenienser af tvivlsom hårdførhed, og for få velegnede arter til vanskelige steder. Dette var grundlaget. Og udgangspunktet for en stadigt større afprøvningsvirksomhed, der har ført til, at Vildtplantningens lille institution under Landbrugsministeriet og Jagtråd i dag råder over en særlig, omend beskeden, konto for demonstrationsplantning og afprøvning.

Ørkenarboretet

Et afgørende led i denne udvikling blev oprettelsen af Ørkenarboretet, et regelret arboret midt i Søbylejets da stort set nøgne rømjordsmasser, anlagt af Vildtplantningen, betalt af brunkulsloven og vildtplantningsmidler i skøn forening, og vel forankret under Vildtplantningen, som hjørnестenen i et afprøvningssystem, der dels omfatter Jagtfondens andre brunkulslejer (incl. Ørkenarboretet i alt 131 ha), dels dækker større og mindre plantninger på offentlig jord under andre instanser.

Igen vil vi groft prale af prisbillighed: En sådan plantning på fremmed jord under kommune eller stat er primært en vildtplantning og tilgodeser dermed vort økonomiske formål, at plante for det vilde. At samme plantning så delvis opbygges af potentielle, nye brugsarter, berører ikke denne økonomiske forudsætning – men giver os dog en studiemulighed, så at sige oven i købet. Den er ikke forblevet ubenyttet. I de sidste ti år har vi således bragt effektive arter som f. eks. *Alnus viridis*, *Amelanchier spicata*, *Lonicera ledebourii*, *Malus sargentii* og *Rosa virginiana*-komplekset ud i almen storbrug. For et par år siden sluttede sig hertil den hjemlige *Rosa dumalis*, som vi fik sat i masseproduktion, i en type fra grønklitområdet under Tornby Klitplantage.

Sidstnævnte er værd at ofre et par ord på. Den står den almindelige hunderose nær, men adskiller sig bl. a. ved en mere kompakt, opret vækst og enormt store hyben. Mere praktisk som rand til agerjord, hvad enhver traktorfører, der har fået en håndfast omfavelse af hunderosens lange ranke, vil skrive under på, og dertil såre smuk, ikke mindst med moden frugt. I tilgift har den vist sig mindre modtagelig i planteskolebedet end de almindeligt brugte hunde- og æble-rosetyper.

Fig. 2. Vildtplantningen. Havtorn på rand af skrænt.

Netop i år er vi så småt begyndt at bruge endnu et par af de arter, vi har under afprøvning: *Sorbus scopulina* og *Prunus virginiana*, begge rundet af nordamerikansk rod, og begge fra vor side beregnet til landets magre egne. Den førstnævnte, som vi har indført til landet, beskrives bedst som en noget grov udgave af almindelig røn, *Sorbus aucuparia*, knapt så hurtigvoksende som hin, men til gengæld, indtil nu, væsentligt mere sund og dertil en god del kønnere. Som den hjemlige art trives den godt på f. eks. nybrækket hede og brunkulsjord. Derimod er det mere tvivlsomt, om den er egnet til kystnær placering.

Prunus'en er på den anden side en gammel bekendt. Den står vor egen hæg nær, men er lavere og i den brugte type helt balstyrigt rodskydende. Stundom stritter endog den 2-årige planteskoleplante af udløbere. Højdevæksten er behersket, men planten klarer sig fint op gennem en magerbunds græspels. I tilgift er det en vindstærk og nøjsom plante, velegnet til sandjorder, når blot disse ikke er for tørre, og endog tålsom for middelsur brunkulsjord (Rt 4,4 i Ørkenarboretet). Achilleshælen indtil nu er en vis angribelighed for snareorm. Vi har dog endnu ikke set stærke angreb.

Team-work

Sæd og skik skifter fra tid til tid. Vor tids løsen er samarbejdet, gruppearbejdet, teamwork, for nu at bruge tidens eget sprog. Et løsen, vi ikke har siddet overhørig. Tvært om er vi langt inde i samarbejde til mange sider, men især med Statens Forsøgsstationer og da navnlig Studsgaard og Hornum. Sammen med sidstnævnte foretager vi således udsøgninger, f. eks. i *Physocarpus*- og *Diervilla*-artsgrupperne, og i *Berberis buxifolia* m. v. fra vore egne indsamlinger langs Andes og i Ildlandet.

Så vidt systemen med at forny artsvalget; men det må være fuldt så naturligt at prøve at forbedre det bestående, hvilket vi da også har søgt efter bedste evne. Allerede fra sidst i halvtredserne

har vi målbevidst samlet frø af sådanne typer af de hidtil brugte arter, som vi følte måtte være bedre egnede end det materiale, der ellers var i handelen. Et godt eksempel er havtornen, *Hippophaë rhamnoides*, hvor vi gennem årene har samlet store mængder frø af den svære, bredbladede busktype, der ses f. eks. på den jydsk vestkyst. Et andet eksempel er enebær fra naturgivne krat.

Dette var i nogen måde et pionerarbejde, kanhænde til nogen undren i dag; men det var også en naturlig anledning til, at man bad os deltage i oprettelsen af Frøkildeudvalget, som i tid og følge har ført til en yderligere intensivering af disse bestræbelser og en vis arbejdsdeling.

Dette tilhørsforhold føles særligt naturligt i dag, hvor der stilles stadig strengere krav til de planter, der skal bruges i det åbne land. Til de rent tekniske krav, vi selv stiller: Tålsomhed for givne, ofte vanskelige naturforhold, let at etablere, og mere specielle krav som kratdannende evne, tæt, gerne tornet vækst, etc., kommer de generelle landskabsæstetiske hensyn.

Ikke netop naturpuritane tendenser eller dans om hellige køer så som krav om kun at bruge hjemlige arter – hvad det så er; men mere åbent dette, at de brugte arter ikke må virke påfaldende fremmede i det givne landskab. Og under denne hovedforudsætning så det rent praktiske, at det er vigtigere, at en plante kan trives godt i et givet grosted, end hvad den hedder, og hvor den kommer fra. På den anden side vil det være urimeligt at bruge eksotiske buske og løvtræer i frodige gennemsnitsjorder, hvor de som hjemlige opfattede arter kan opfylde alle krav, også vore specielle.

Valg af arter

Vigtigt som artsvalgsproblemet er, er det dog kun et af de problemer, vi naturligt har måttet sysle med. De planter, vi uddeler, skal være lette at etablere, resp.: Vi skal søge sikre måder at etablere mere vanskelige planter, som det af anden grund er ønskeligt at bruge. For de notorisk vanskeligt plantelige enebær og bukketorn prøver vi for tiden, om containerplanten er svaret. Og for gyvel har vi søgt at sikre gode resultater af udsæd:

Dels har vi vist vore ikke-professionelle plantemodtagere en praktisk forbehandling af hårdskallede frøpartier, dels har vi netop fremlagt resultater af forsøg med sådybder. Det har vist sig, at disse små frø (ca. 130.000/kg) kan spire fra dybder, der er helt ude af forhold til frøets beskedne størrelse. Endnu ved 5,5 cm dybde, i en sandet ler, kom der dog planter af 20 % af frøet. I praksis har man ret frie hænder i valget af sådybde for gyvel, og

Fig. 3. Ørkenarboretet, 25.11. 72. *Myrica pensylvanica*, endnu fuldt løvklædt, hvor rødæl allerede står nøgen.

vi drager den konklusion, at vi tilråder såning ned til 2,5–3,5 cm dybde på let, »flyvsk« jord – og fraråder meget overfladisk såning med de dertil hørende farer for skade ved sandflugt eller langvarig, hård tørke.

Arbejdsområder

Vort arbejdsområde er det åbne land, ikke skoven som sådan. Det falder ganske enkelt uden for vort formål at levere planter til skovplantning. Men vildtmæssigt er der såre stor interesse for den randvirkning, der er knyttet til skovbrynet, og dér må vi kunne møde skovbrugeren. Han på sin side må være stærkt interesseret i alle de gammelkendte skovtekniske fordele ved et tæt, trækforhindrende skovbryn. Hvorfor ikke bruge vildtvenlige buske og småtræer til at lukke åbne skovrande? Vildtplantningen vil meget gerne indgå i samarbejder om sådanne opgaver. Ikke, at vi kan levere store plantemængder til lange skovbryn; men nogle få hundrede buske om året er den enkelte skovejer velkommen til at søge om, til opbygning netop af skovbryn, til fælles gavn for vildt og skov. Kan hænde nok så vigtigt: Ud fra økologiske erfaringer har jagtkonsulenterne og bag dem Vildtplantningen særlige forudsætninger for at rådgive om artsvalg, f. eks. til dette formål. Og vi står gerne til tjeneste.

Lad os da slutte her og nu med en opfordring til samarbejde, specielt om at tætte åbne skovbryn.

En røverhistorie fra 1902

Af fhv. skovdirektør POUL LORENZEN

Forstkandidat *Vilhelm Gjern* var pioner i teaskovene i Siam, som det hed dengang, fra 1900 til 1920 med hovedkvarter i Phrae under såre primitive forhold, f. eks. det første år uden en stol at sidde på.

Dengang var der kun muligheder for danske forstmænd uden for Danmark i Skåne og Siam, det sidste sted i Ø.K.'s tjeneste i teaskovene langt mod nord, hvor de ydede en værdifuld indsats og var med til at skrive skovhistorie.

Der var en englænder, som hele sit liv havde haft med elefanter at gøre, men

kom i forlegenhed, da man bad ham *definere* en elefant. Han tilføjede dog: Men når jeg *ser* en elefant, så kender jeg den! Det er ej heller let at definere, hvad en gentleman er, men har man kendt Vilhelm Gjern, ved man i alt fald, hvordan en gentleman er under alle livets forhold.

Elefanter var nødvendige for at bringe teakstammerne ned til og ud i floderne, og hvad Vilhelm Gjern ikke vidste om elefanter, var ikke værd at vide. Han var ikke en mand af store ord, og historien om røverne er nøjternt fortalt, sandhed hvert ord.

Karakteristisk for forstkandidat Gjern var et interview i en dansk avis. Journalisten spurgte ham, hvilken jagt i Siam han havde fundet mest spændende og ventede selvfølgelig en beretning om en nedlagt kæmpetiger eller en vild elefant. Svaret lød: Den jagt, der morede mig mest, var at gå i rismarkerne og skyde bekkasiner!

Dengang sejlede man til Bangkok og drog derfra gennem urskovene nogle dagsmarcher op til Phrae med en større væbnet eskorte, fordi man havde mange penge med til lønninger, køb af elefanter m. v., og fordi der var røvere, hvad der også kunne være ved vejs ende, som det følgende viser.

Røverhistorien står i et brev til fættøren *Johannes Brun*, som var i Amerika. Et brev han aldrig fik, da han rejste hjem til Danmark og døde efter en operation, før brevet nåede ham.

»Det mærkværdigste, jeg har oplevet, siden jeg sidst skrev til dig, var det Oprør eller rettere Røveropstand, der udbrød her i Phrae i August 1902, hvor Røverne dels skød dels slagtede alle Siamesere i Byen og bagefter

Diana Skovtjære

SKOVTJÆRE 433
SKOVTJÆRE 123
MUSEJTJÆRE
ARBINOL
NATRIUMNITRIT
SPECIALMONTEREDE
GLORIA-SPRØJTER

Skovrider Tage Hansen
4840 Nr. Alslev . Tlf. (03) 83 44 96

**Tænk venligt
på Deres
medarbejders
sikkerhed og
velbefindende
i kulden ...**

Lad installere en REFLEKS OLIEOVN eller REFLEKS OLIEKOMFUR – vi har modeller der passer til enhver skurvogn.

Refleks

Lørup - 5750 Ringe - Tlf. (09) 67 12 68

RÆVESKIND

Vi afholder auktion over røde ræveskind samt andre vildtskind i december, januar, marts og april. Sidste indlevering til januarauktionen d. 5. januar. Der forventes stor efterspørgsel og gode priser i år.

IFA-PELS

Ejby Industrivej 28
2600 Glostrup
Telefon (01) 96 48 22

Køb af savværkstømmer

Kontant betaling

**FAXE LADEPLADS
SAVVÆRK**

E. Svendsen
4654 Faxe Ladeplads
Tlf. (03) 71 61 73

Forsythia og Buksbom

Et af vores specialer er at betjene dyrkere af pyntegrønt. Vi tilbyder igen i år fine planter.

E. Lund-Andersens planteskole

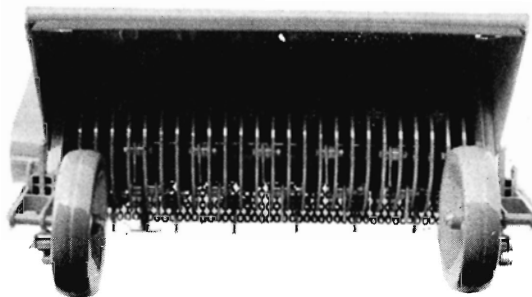
Vinde-Helsinge . 4281 Gørlev Sjæll. . Tlf. (03) 55 91 86

plyndrede Regeringsbygningen, Postkontoret, Gendarmeristationen, Brændevinsbrænderiet og de dræbte Siameseres Huse. De fik et Udbytte paa c. 30000 Tikaler foruden en Del Rifler, Ammunition, Heste og Værdisager. Anførerne pyntede sig med de dræbte Siameseres Officials Uniformer og Ordener. Jeg var ude i vor Skov nærmest Phrae, og jeg fik samme Dags Aften Meddelelse om det forefaldne af nogle Flygtninge. Jeg red straks ind og ankom til Byen midt om Natten. Regnen strømmede ned, og Røverne sov. De havde ikke været i Nærheden af vort Hus.

Nogle Dage senere, da et Par flere Europæere var komne ind, flyttede jeg alle vore Penge hen til et andet Tømmerfirma, der havde et muret Rum til Penge, og selve Husets Beliggenhed var tillige bedre egnet til Forsvar end vort eget. I alt havde vi i nævnte strongroom lidt over en Million Tikaler, hvad Røverne ikke var uvidende om. Til at passe paa Pengene var vi 6 Europæere, 4 burmesiske Skrivere og 10 indiske Durwaner, alle vel bevæbnede. Natten delte vi i 3 Vagter, 2 Europæere, 2 Skrivere og 4 Durwaner paa hver Vagt. Heldigvis afskrækkede disse Forberedelser Røverne, de gjorde intet Forsøg paa at faa fat i Pengene. Efter c. 14 Dages Forløb ankom der siamesiske Tropper til et Bjærgpas 1 Dagsrejse Syd for Phrae, men dette blev holdt af en Afdeling Røvere, og Siameserne tænkte ikke paa at forsøge at tage det. Imidlertid havde Røverne faaet nok af Phrae, hvorfor en stor Del af dem gik over til Nabobyen Lacon, der ligger 4 Dagsrejser Vest for Phrae, for ligeledes at plyndre den. Her var man imidlertid forberedt, og Gendarmeriet under Anførsel af Capt. Jensen slog Røverne tilbage, skød c. 70 af dem under Angrebet, og ca. 50 af de saarede døde paa Tilbagevejen. Efter dette mislykkede Foretagende gik største Delen af dem lige Nord paa op til fransk Territorie med deres Udbytte, og Resten organiserede sig i mindre Røverbander. Forsvarerne af Bjærgpasset trak sig saa tilbage, men Siameserne blev alligevel liggende i deres Lejr 1/2 Dag Syd derfor. For at gøre en Ende herpaa red Fenger og jeg derned, men bleve i Begyndelsen modtaget med Mistro. Næste Dag red jeg dog i Spidsen for den siamesiske Hær gennem Passet, medens Fenger gik videre S. paa til nærmeste Telegrafstation for at telegrafere til Firmaet i Bangkok. Jeg efterlod Hæren i Bjærgpasset, hvilket den forskandsede. Selv red jeg til Phrae. Et Par Dage efter ankom Siameserne endelig efter i alt over 3 Ugers Forløb. Det lykkedes dem kun at fange 8-9 af Røverne, og de bleve alle skudte. Her er ikke roligt endnu, Smaarøverier hører man stadig om.«

UGERLØSE GRENKNUSER

**baner
vej i
skoven**

Den robuste UGERLØSE grenknuser rydder og knuser underskov, kvas og granris. Den er velegnet til udtynning, rydning af skovveje og spor samt rabatter o.l. Forlang specialbrochure, tilbud og demonstration.

UGERLØSE MASKINFABRIK

4350 UGERLØSE . TLF. (03) 48 80 26

**Er der
problemer
med**

OPRENSNING AF GRØFTER OG VANDLØB

kan vi tilbyde os med specialmaskine, der for at udføre arbejdet kun kræver lidt plads; den er også velegnet i blødt terræn.

Nærmere oplysninger kan uden forbindende indhentes hos

ENTRPR. BRDR. SVANEBJERG

Leestrup · 4733 Tappernøje
Tlf. (03) 82 53 77 & 82 54 25

Vi er købere til bøg og ask samt lidt ege- og elmekævler.

HVALSØ NY SAVVÆRK OG TØMMERHANDEL

4330 Hvalsø

Tlf. (03) 40 81 36

Bøge-, Ege- og evt. Askekævler købes

A/s KORINTH SAVVÆRK

5783 KORINTH

(09) 65 10 09

Nyt fra Jagt- og Skovbrugsmuseet

Nyerhvervelser: Museet har som gave fra *Niels Thye*, Randers, modtaget faderens, afdøde inspektør *F. R. Thyges*, samling på 84 råbukkeopsatser fra dyr, som er skudt forskellige steder i landet, mest i Jylland. Samlingen er af særlig værdi p. gr. af de nøjagtige data med bl. a. angivelse af alder og vægt. I samlingen var der også 2 kronhjortegevirer fra Løvenholm.

Fortidens jagtstyr er repræsenteret ved en skovl af elgtyr, der blev fundet under tørvegravning i Gørløse Mose i 1932. Den er skænket af gårdejer *Niels Nielsen*.

Sven Lange, Lyngby, har foræret museet en meget fin hanedublet kaliber 12 fremstillet af H. Faure Le Page i Paris. Bøssen er meget fint ciceleret med bladguirlander og forskellige fantasidyr. På undersiden af aftrækkerbøjlen er der sekundært og mere primitivt indgraveret en krone og et W, hvilket skal udlægges Prins Valdemar, som angives at have ejet bøssen.

Samme donator har også betænkt museet med en japansk salonbøsse og en amerikansk jagtrevolver med udskifte-

ligt løb. Den er af mærket Smith og Wesson.

Et våben af en helt anden kategori har museet modtaget fra inspektør *Helmer Haarslev*, Hørsholm. Det er en oprindelig langløbet forlader, der på en meget primitiv måde ved et udtageligt bundstykke er blevet omdannet til en baglader med centraltænding. Denne ændring af bøssen er foretaget af givrens fader, *Rasmus Hansen*, der boede n. f. Svendborg og brugte bøssen til strandjagt i de sydfynske farvande.

Fra samme farvand stammer også en serie på 7 lokkefugle, 3 edderfugle, 2 hvinænder og 2 knortegæs, som er meget smukt udskåret af afdøde ledningsinspektør *Karl Johan Reistrup*. De er modtaget som gave fra fru *Edith Reistrup*, Svendborg.

Et maleri med to pointere i stand i klitterne ved Vesterhavet er skænket af fru godsejer *Brandt*, Lehnkov ved Svendborg. Det er malet i 1922 af *N. C. Breit*.

Til skovbrugsafdelingen er der bl. a. indgået to store træskiver fra sidegren på en lærk. Tværsnittet viser et meget

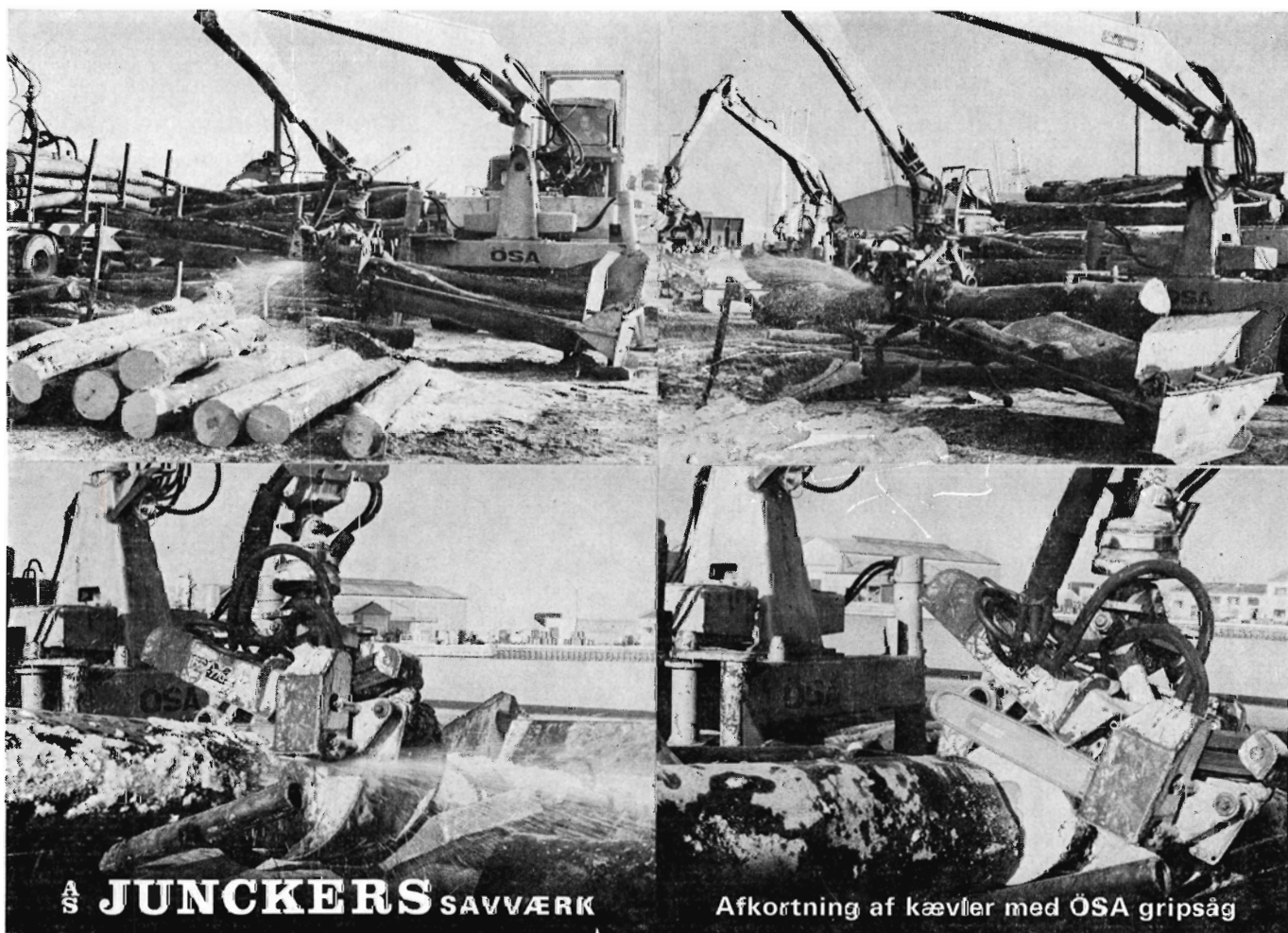
smukt billede af stærkt fremtrædende og meget ekscentriske årringe. Skiverne er fremstillet til museet af tømrermester *Harald Andersen*, Helsingø. Endvidere har skovløber *Alfred Jensen*, Søllerød, overladt museet en gammel model af motorsav fra firmaet Stihl. Endelig har *Arly Jensen*, Brørup, sendt et stykke af en granstamme med en delvis omvokset saks, og *Sven Lange* har overladt museet en meget stor og værdifuld samling af farvediapositive med motiver fra Nordsjællands skove.

Bygningerne: Efter den omfattende reparation af taget på den store ladebygning var færdig i februar 1973, gik man i gang med genopstillingen af samlingerne, der i denne bygning i det væsentligste vedrører skovbrug. I første omgang blev den systematiske samling vedrørende vore skovtræer opbygget, og da også de større skovbrugsredskaber var genopstillede, kunne denne bygning endelig den 1. juni 1974 genåbnes for publikum.

Åbningstider: I månederne december-februar er museet kun åbent på lørdage samt søn- og helligdage. I julen er museet derfor åbent 1. og 2. Juledag (men ikke Juleaftensdag), den 28. og 29. december og Nytårsdag.

Betalende gæster: April kvartal 1974: 3.897. Juli kvartal 1974: 5.489.

Knud Paludan.

Bank under bordet - »touch wood«

Causeri ved træmanden VILLY E. RISØR

Næsten alle mennesker erkender umiddelbart, at de kan lide træ og på en eller anden måde hører sammen med træ. Man banker under bordet, rører ved træ for at bevare kontakten til alle gode ånder.

Vi tager så meget som givet, og *træ* har jo været med i hele vort liv, men det er ikke forkert engang imellem at besinde sig på både oprindelse og sammenhæng, og så bliver man vel også bedre i stand til at forstå, hvorfor jordens befolkning faktisk befinder sig i en alvorlig krise. Der er spørgsmål som energikilder, forurening, fødevarerproblemer, tørke og sult, der trænger sig på, og mange af kalamiteterne har direkte noget at gøre med det kæmpespring i udviklingen, vi har været vidner til i dette århundrede på de tekniske, sociale og politiske områder og den indvirkning, det har haft på både etik og moral.

Men »hvad kan LILLE JEG gøre ved det?«:

De fleste af vi LILLE JEG'er har intet svar og trækker blot på skulderen. Men det var det med kontakten til naturen. Den er vel bare noget for ofte en meget overfladisk berøring – en biltur og måske en ganske kort slentretur i det grønne eller frokosten ved vejens rastestedsplads – og vi trænger til meget mere natur omkring os og i os. Mange bor nærmest i celler af beton, stål, glas og kunstprodukter af en kold og kønsløs natur, hvis man kan tale om natur i den forbindelse. Alle disse materialer kræver træets medvirken for at yde varme og give ro i sindet. De store vinduesflader, de nøgne lofter og vægge kræver »blødgøring« – og det kan træet netop gøre. Møblerne

skal være til at røre ved, behagelige at røre ved og behagelige at betragte. Og alt det formår træet med sin fantastiske anvendelighed og individualitet.

Denne individualitet i træet burde dyrkes mere, end tilfældet er. Man har knæsat ideer om slankt træ med ensartet årring som type, og det har været med til at bane vejen for kunstprodukter i materialevalget, og de fleste af disse syntetiske sager opnåede kun betingede succeser.

De, der har lidt mere end overfladisk kendskab til træet i naturen og træet som materiale, kan undre sig over, at man ikke er forblevet de ægte ting, naturlige materialer, tro, hvor det nye ikke var en forbedring, men mest forandring for forandringens skyld.

Træmangel?

Når talen drejer sig om materialer, så »var i begyndelsen« træet, lige for hånden for det primitive menneske, og blev brugt til at dække alle de daglige livs behov, – sammen med andre naturlige materialer som skind og uld, – og det kan slås fast: forureningsproblemet, som nu plager os, har intet med de naturlige materialer at gøre, for de optages jo – efter deres funktionstid – igen i naturen og forsvinder sporeløst, mens blikdåser og plasticbeholdere ikke nedbrydes, men fylder op og forurener naturen. Plasticforureningen er et verdensproblem. Men man hører jo også fremhævet, at når sådanne produkter kom frem, skyldtes det mangelen på træ.

Nu har det også været sagt gennem mange år, at letsindighed fra menne-

Træ ældes med ynde.

skedyrets side var skyld i megen skovødelæggelse, og vi har præket om hensyn og forsigtighed, så alene af den grund har der været en baggrund for snakken om frygt for træmangel, men egentlig passer det ikke, at vi mangler træ. Skoven skal værnes – og den værner også sig selv. Jeg tror, man kan slå fast, at der er træ nok og vil vedblive med at være det af flere grunde. Først og fremmest fornyer træet jo sig selv, og det er der ingen andre materialer, der gør, når vi nu *skal* se på træ fra et materialesynspunkt.

Dernæst har vi verden over en forstvidenskab og praktiske forstmænd, der er med til at bygge hensigtsmæssig skov op. Der eksperimenteres med frø og befrugtning, der planlægges nøje fra sæson til sæson, hvad der skal fældes, og hvad der skal plantes.

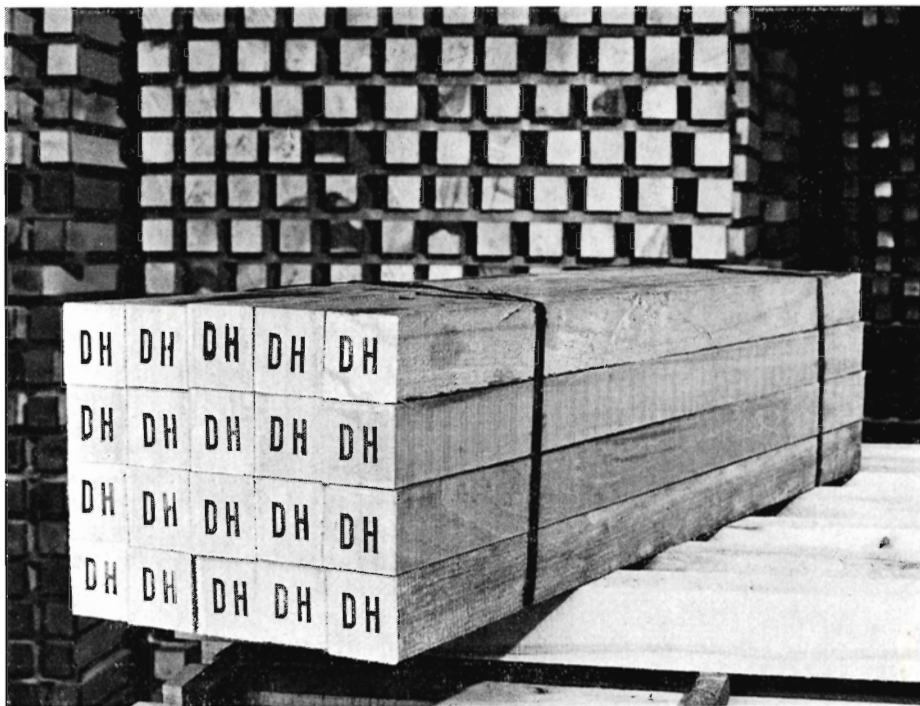
Der fældes mange træer, uhyre mange, året rundt i de forskellige verdensdele, men iflg. OEEC-rapporter og -statistik er tilvæksten større end afdriften, og det vil sige, at træmængden på roden vokser, mens jordens øvrige reserver af »råstoffer« som olie, kul og jern f.eks. udtømmes. Der er al mulig grund til at være glad for træ og værne det.

Du's med skoven

Som træmand beskæftiger man sig selvfølgelig mest med træ som håndværkets og industriens materiale, og

Børn holder af træer til at lege i og træ til at lege med.

Bøgefirkanter - grundlaget for træ i håndværksmæssig udførelse.

alt det gode, man kan sige om træ til det brug, hænger sammen med arter, jordbund og klima. Der er faktisk træ til ethvert formål, og det gælder om at vide nok om de enkelte sorters egenskaber og karakteristika, men det fører med sig, at man også må ud – se skove og træer, savværker osv. Og så kan man, som de fleste andre, altså lide bare at gå tur og prøve at blive Dus med skoven som samfund på vore egne breddegrader.

En dejlig forårsdag i skoven, ja for så vidt en hvilken som helst dag i skoven, taler til noget oprindeligt i os, og de romantiske følelser har bedre vilkår for at rulle sig ud her end andre steder, fordi planteverdenen ligesom folder sig omkring én, og fordi denne verden af træer og andre planter rummer så meget levende liv. Man går sig glad i en skov.

I menneskets tidligere dage må skoven utvivlsomt ofte være følt som en fjende, og den kaldte næppe ligefrem på romantiske fornemmelser, således som den gjorde for en senere tids kunstnere og natur-nydere.

Men var den end en fjende på mange punkter, så gav den også ly og kunne både føde og klæde én.

Træånder

I vor nordiske mytologi spillede træet en stor rolle, hvad historien, myten, om verdensasken Ygdrasil bedst viser. Den var det vældige træ, verdensasken, hvis grene ompånder hele verden. Under det forsamledes aserne.

Det har tre rødder. Én fører til guders og menneskers boliger, én til jætternes hjem og den tredje til hel. Under hver

rod er der en brønd. Gudebrønden hedder Urds brønd, og ved den sidder nornerne, de tre skæbnegudinder, og råder over guders og menneskers skæbne, og det er dem, der spinder skæbnetråden for alle nyfødte. I toppen af asketræet sidder ørnen, og den bruger det vævre egeren som budbringer ned til dragen Nidhug, der gnaver træets rod, mens fire hjorte æder af bladene.

Således afbildes Ygdrasil.

Da Norden kom under kristen påvirkning, blev Ygdrasil billedet på verdensaltet, og som det så smukt og trøsterigt hedder: så længe asken grønnes, vil verden bestå.

I næsten hver bygd fandtes et stort træ, der var samlingssted for de vise mænd, der skulle dømme om ret og skel, og mange steder var disse og andre særprægede træer hellige.

Vé den, der gjorde et sådant træ fortræd. Ødelagde en mand kronens vækst ved at skære toppen bort, måtte han selv bøde med sit hovede, og fjernelsen af store grene blev straffet med tabet af et ben eller en arm.

Træets ånd måtte respekteres og dens bolig beskyttes, så ødelæggelse var ganske enkelt helligbrøde. Men holdt man den lov, var ånden også én god. Det minder mig om en oplevelse, jeg havde for mange år siden i Kamerun. Også i troperne har man hellige træer, som ikke må beskadiges og ikke fældes, fordi de huser ånder.

Jeg var på besøg på et stort savværk i nærheden af Eseka, der ligger et par hundrede kilometer inde i landet og var bygget op på en ryddet strækning i urskoven. På en sti nær en udslæbningsvej så vi elefantpærer, og det gav

mig blod på tanden. Jeg ville gerne fotografere en flok vilde elefanter og lånte en boy, der var godt kendt i distriktet. Vi travede afsted, og jeg lærte i løbet af den dag, hvor fugtigvarmt der er på bunden af stiens skakt. Grøn og tæt kantede de frodige vækster stien, og vi løb gang på gang på myrer, der krydsede vor vej som hære på march, og i de sparsomme stribes af sol, der fandt vej til bunden af junglen, dansede farvestrålende sommerfugle på størrelse med flagermus.

Det var en stor oplevelse, men en svedig og trættende omgang, og elefanterne fandt vi ikke.

Det var sent på dagen, da vi endelig vendte om, og det skulle egentlig ikke betyde andet end en vandretur tilbage ad stien, vi havde fulgt ud. Nu er der bare det med stier i en skov, at man følger én sti ud uden at agte på dem, der løber til. Men det nødes man til på hjemvejen, og så er der alle chancer for at fare vild, hvis man ikke har særlige kendetegn at følge – mærker man selv har sat.

Jeg havde helt forladt mig på boyens kendskab til skoven og hans naturinstinkt. Men det slog ikke til denne gang. Til sidst indrømmede han, »at vejen havde tabt ham«.

Hvad med at dreje rosenkransen? sagde jeg. Han var jo en god katolik. Det havde han fortalt meget om undervejs.

Han kontaktede så sin skytshelgen, mens jeg holdt mig lidt på afstand. Jeg er jo ikke katolik.

Snart dukkede han op igen og så fortrøstningsfuld ud, og vi dampede videre. Bogstavelig talt: dampede. Det var virkelig meget hedt.

Men igen gav han op.

Vejen havde tabt ham igen.

Da var det, han fik øje på en Iroko, og det var hans landsbys åndetræ.

Om jeg havde noget imod – selvom han bestemt var meget kristen – at han bad træ-ånden om hjælp?

Jeg havde allerede set for mig, at campingseng og moskitonet ikke blev mig forundt den nat – så jeg havde intet at indvende mod hans kirkelige frafald. Bare det hjælp.

Nå – men kort efter slog han ind på en ny sti, og den viste sig at være helt rigtig.

Vel hjemkommet fik han sin drikkeskilling, og så var det, han sagde: Jo, vist er jeg da en god katolik og tror på jomfru Maria og alt det der, men det var nu da godt, at jeg havde bevaret kontakten til de gamle guder, for da det katolske svigtede, klarede ånden sagen.

Franskmænd kalder urskov Forét vierge – den jomfruelige skov, den uberørte skov – og den lærte mig noget. Jeg forstod, hvorfor skoven tidligere – med sine dyr, sit mørke, sin modstand – måtte skabe frygt.

Urskoven

For nu at blive ved urskoven lidt endnu husker jeg det indtryk, det gjorde på mig, første gang jeg så, hvordan det så ud, når sav og økse og caterpillars havde arbejdet i den jomfruelige skov. Det var som en kirkegård, hvor knækkede grene og flånsede lianer dækkede terrænet mellem de 2 til 4 meter høje stubbe, der stod tilbage med deres hanekamme af flunset træ. Det nederste stykke af stammen består hos de fleste tropetræer af mægtige rødflige, der står ligesom et skørt – stivnet i dybe folder – om rodstykket. Veddet vokser dér på kryds og tværs og kan ikke give rigtigt gavltræ, så der er ingen grund til at fælde træet helt nede ved jorden, men til gengæld ser det ud som en grov udnyttelse og en fornærmelse af skovens sjæl.

Men skoven stikker fornærmelsen i bladene, og skovsjælen er kun såret i kort tid, for bundvæksten hæver sig, lianerne klatrer, og insekterne og fugtigheden fjerner ruinen på forbavsende kort tid – skjuler den i hvert fald – og den ny skov løfter sig over stubbene i løbet af bare et par år.

Et par steder i verden har junglen opslugt bygninger og selv tempelkomplekser, som Angkor Wat i Cambodia. Dette bygningsværk blev opført i det 12. århundrede, men er blevet forladt engang, og først i dette århundredes begyndelse har man »fundet« det igen, og når krigspauserne derude tillader det, strømmer turisterne til for at se den storslåede tempel-ruin og få forklaret, hvorledes junglen begravede pragtværket, og slanger og andet kryb, insekter, aber og rovdyr tog det i besiddelse.

Man må slås med skoven, hvis man vil beholde indvundet land, og dette med at ave skoven kan jo lyde som et paradoks, når man ellers får doceret og selv siger, at man skal værne træ og skov.

Men værnes skal skoven, selvom dens grokraft både i de tempererede og tropiske egne er enorm. Og der er en smuk sandhed i det gamle ord, der siger: den, der har plantet et træ, har ikke levet forgæves.

Start på en træalder

Vi er ved starten af en træ-alder – ikke ved dens slutning. Det hævder den berømte forfatter *Egon Glesinger* i den bog, der netop hedder »Den kommende træalder«. Og det er en herlig bog. God at blive klog af.

Det er helt utænkeligt, at menneskeheden – bortset fra den luftfornyende virksomhed, som er selve vort livs forudsætning – nogensinde skulle kunne undvære træet.

Bank under bordet. Rør ved træ. Det er en *god* fornemmelse. Rør ved det derude i naturen. Det føles godt.

Træer - landskabets smykke.

Stryg over en træflade og fornem, hvor levende og varm den er. Rør ved en betonvæg, et stengulv – og gå så hen og føl på en væg eller et gulv af træ. Varmt og livgivende.

... og se på spillet i træet. Farven. Strukturen.

Man kan med rette sige, det er og bliver materiale nummer ét på grund af sine egenskaber og udseende, der veksler fra art til art og tilbyder noget for enhver smag, men ikke vil uniformeres.

Det lader sig forme, men ikke støbe. Danish design i møbler og smukke ting til pynt og gavn blev båret, så det blev et begreb, på materialet træ i håndværksmæssig udførelse – mest i det dejlige teaktræ – som vi desværre lige for tiden har svært ved at skaffe nok af – og successen og udviklingen førte med sig, at håndværket blev industri og træet et industrimateriale – uden at *den* udvikling ændrede noget i det forhold, at træ og danish design hører sammen.

Den, der er vågen nok, læser skriften på væggen og forstår, at det er TRÆET og ikke kønsløse kunststoffer, der fortsat skal føre danish design frem.

Som jeg begyndte med at sige: Vi kan alle lide træ.

Et gammelt portugisisk digt siger noget om hvorfor:

Du, som går forbi mig –
og måske vil bruge vold imod mig –
tænk efter, inden du gør mig fortræd.

For:

Jeg er varmen i dit ildsted de kolde
vinternætter,
den venlige skygge, der beskærmer dig,
når solen brænder.
Mine frugter læsker,
når tørsten piner dig.
Jeg er bjælken i dit hus
bordet i din stue
sengen du sover i.
Jeg er kølen på din båd.
Jeg er skaftet på din hakke,
døren til dit hus
vuggens gænge
og kistens ramme.
Jeg er nådens brød
og det guddommeliges blomst.
Du, som går for mig:
lyt til min bøn:
gør mig ikke ondt.

Dansk Møbeldesign bliver båret af materialet træ.

Dansk Skovforenings gave til tronfølgerparrets bryllup.

Pyntegrønt

Midt i oktober demonstrerede firmaet »Skovmaskiner Langå, aps« et trykluftdrevet klippeværktøj på Feldborg statskovdistrikt.

Demonstrationerne overværedes af ca. 25 skovfolk, der fik præsenteret de forskellige typer sakse af direktør A. Dybbroe. Deltagerne fik herefter lejlighed til at prøve og diskutere værktøj og metoder. Der var stor enighed om, at der må være en fremtid i den slags værktøj, men det forudsætter, at det indgår i en anden organisation af arbejdet.

Umiddelbart synes det trykluftdrevne klippeværktøj ikke at kunne erstatte hånd- og stangsakse, men i en vis udstrækning at kunne komplementere disse.

Det kan i denne forbindelse nævnes, at Skovteknisk Institut indenfor det sidste år har ladet udvikle et klippeværktøj - den første forsøgsmodel blev fremvist på Maskindemonstrationen. Dette udviklingsarbejde fortsætter samtidig med, at hele pyntegrønthøsten bliver analyseret med henblik på rationalisering af værktøj og metoder. De grundlæggende studier er startet i denne sæson.

Mekaniseret fældning af ung bøg

I samarbejde med A/S Junckers Savværk har instituttet foretaget et par mindre forsøg med mekaniseret fældning af ung BØG med vores fælder/udslæber forsøgsmodel.

Notat om forsøgene er under udarbejdelse, men hovedkonklusionen bliver, at fældehovedet i sin nuværende udformning er egnet i nåletræ, men *ikke* i BØG.

Det er instituttets opfattelse, at det videre arbejde må gå over konstruktionen af et mindre, lettere og mere egnet fældehoved for danske forhold, og det er vort håb at gå videre med denne opgave i løbet af vinteren.

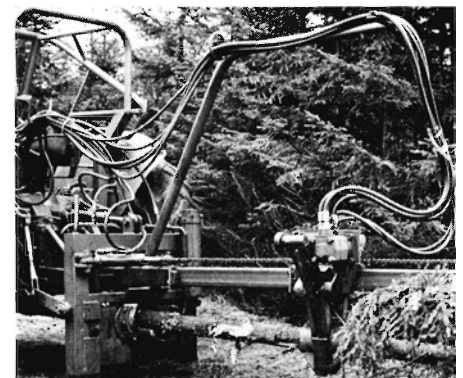

Fig. 2. Afkvistningsmaskinen tager træet med roden først og skubber under afkvistningen træet ind under traktoren.

Fig. 1. Afkvistningsmaskinen SKRAP har en 3 meter lang bane, hvorpå det bevægelige afkvistningshoved kører frem og tilbage.

Afkvistningsmaskinen SKRAP

Af FRITZ MØLLER, Skovteknisk Institut

En ny dansk udviklet afkvistningsmaskine til smådimensioneret nåletræ har set dagens lys. Maskinen er udviklet efter Maskindemonstrationen og er i denne tid under forsøgskørsel i flere midtjyske plantager.

Afkvistningsmaskinen er udviklet og patentanmeldt af Midtjysk Hydraulik A/S i Pårup.

Maskinen er konstrueret til montering i liften på en almindelig landbrugs-tractor og vejer som forsøgsmodel ca. 500 kg. Maskinen er tænkt anvendt ved rækkehugst i smådimensioneret nåletræ med en max. brysthøjde diameter på 15 cm.

Maskinens arbejdsprincip er meget lig princippet ved den kendte og meget større svenske afkvistningsmaskine LOGMA. Afkvistningen foregår som det fremgår af billederne ved hjælp af et fast og et bevægeligt afkvistningshovede.

Maskinen har under forsøgskørslen været indsat i rødgran og sitkagran bevoksninger og har været prøvet på såvel fladt som kuperet terræn.

Skovteknisk Institut har haft lejlighed til at aflægge et kortere orienterende besøg under prøveførslen.

Det er efter dette besøg Institutets

indtryk, at maskinideen er god, at maskinen arbejder tilstrækkeligt hurtigt, og at den udfører en rimelig god afkvistning.

Der er dog samtidig flere iøjnefaldende mangler omkring maskinen.

De vigtigste mangler synes at være, at der ved maskinens konstruktion er tænkt mere på selve afkvistningsfasen end på det samlede skovnings- og transportsystem.

Midtjysk Hydraulik A/S og Skovteknisk Institut har nu indledt et nærmere samarbejde omkring afkvistningsmaskinen. Formålet med dette samarbejde er at få udviklet et system omkring det tekniske udstyr, samtidig med at udstyret forsøges forbedret, således at det samlede resultat vil kunne anvendes ved hugst i smådimensioneret nåletræ under en organisationsform skovbruget idag anvender.

Instituttet anser udstyret for at være overordentlig interessant på flere punkter, og vi forventer gennem studier på forsøgsmodellen at kunne videreudvikle udstyret samt udvikle et system omkring det. Herved vil det nye udstyr kunne sammenlignes med allerede kendte og afprøvede udstyr.

IUFRO symposium

I dagene 15.-19. oktober afholdtes et IUFRO (International Union of Forestry Research Organizations) symposium med temaet »Stand Establishment« i Wageningen, Nederlandene. Symposiumet omfattede såvel biologiske (Division 1) som tekniske (Division 3) emner. Fra Danmark deltog S. Honoré fra Skovteknisk Institut og J. Neckelmann fra Statens Forstlige Forsøgsvæsen.

Symposiumet var vel tilrettelagt, men det viste samtidigt, hvor vanskeligt det er at viderebringe videnskabelig information over et specifikt emne, som skal omfatte situationen i lande over hele kloden. Det blev derfor anbefalet, at IUFRO fortsætter sine bestræbelser for en regionalisering med henblik på denne situation.

Forbedringer kunne opnås ved at intensivere kontakterne på det regionale plan, f. eks. hver region sit internationale videnkontaktcenter.

Det blev i særdeleshed anbefalet, at IUFRO intensiverede sine aktiviteter i tropiske og sub-tropiske områder så vel som i udviklingslandene.

Fransk kulturteknik

I forbindelse med IUFRO-symposiumet arrangerede den franske regering i dagene 21.-26. oktober en studietur i det sydvestlige Frankrig. Studieturen omfattede emner inden for kultur-etablering, i såvel produktive som rekreative skove.

Omkring en fjerdedel (13,5 mill. ha) af Frankrig er skovbrugsland, men heraf er kun 1/3 højskov, 1/3 krat-skov og 1/3 uproduktiv skov.

Siden krigen har man fra regeringens side iværksat betydelige tilplantninger, hovedsageligt med fyr, og en del med gran og douglas.

Retableringen af de franske skove volder ofte betydelige vanskeligheder på grund af, at 37 % af skovarealet ejes af ca. 1/2 mill. ejere.

Til rydning af krat-skov, forud for plantning af gran, blev man på turen f. eks. præsenteret for et radikalt system, hvor krat-skoven ryddes med do-

zer og sammenskubbes i lange rækker med 20 m's mellemrum. Herefter fuldbearbejdes med tallerkenharve og plantning manuelt eller med maskine, afhængig af jordbund og terrænforhold. Kultur-etableringen koster ca. 4.000,- kr./ha.

Fremgangsmåden virkede meget voldsom, idet en væsentlig del af den sparsomme muld dozes bort sammen med betydelige vedressourcer. Såfremt der havde været tilstrækkelig industrikapacitet for celluloseflis, ville man kunne have udnyttet disse krat-skove.

VEJMA planerblad

6 arbejdsstillinger

VEJMA

Vejen Maskinfabrik A/S · Tlf. (05) 36 07 77

Produktion:

Dansk tømmer:
brædder og lægter.

Købes:

Nåletræ
til bygningstømmer.

I/S SKÆRBÆK SAVVÆRK

v/Chr. Dahl & Co. · 7400 Herning · Tlf. (07) 12 41 88

Kassetræ af nåletræ købes

ALDERSLYST SAVVÆRK OG
SILKEBORG EMBALLAGEFABRIK

v/ brødrene Møballe
8600 Silkeborg - Tlf. (06) 82 01 21

Rydning af krat-skov med dozer forud for plantning af douglas. Betydelige mængder træ og muldjord dozes bort ved den radikale klargøring.

15.000 m³ bøgekævler kl. A-B-C-D

Købes årligt på Sjælland - Lolland-Falster til markedspris.

Kontant betaling.

RYDE SAVVÆRK

Tlf. (03) 88 92 21*
4930 Maribo

NØRRESUNDBY SAVVÆRK

A/S NØRRESUNDBY TØMMERHANDEL
TELF. (08) 17 00 22

Indkøb af nåletræ til bygningstømmer

Nord for Limfjorden:

Skovfoged N. P. Nissen,
»Alfarvad«, tlf. (08) 86 71 30

Syd for Limfjorden:

Skovfoged J. Wisbech,
Kås, tlf. (08) 24 54 32

Vallø Stifts Savværk

Oparbejdning af BØG
Råtræindkøb, tlf. (03) 66 74 13

SKOVKONSULENTEN

Skovtilsyn
Skovadministration
Planlægning
Vurdering
Driftsanalyser

Skovrider E. Tolstrup
Hedegrænsen 38, 2600 Glostrup
Tlf. (01) 96 10 69

Kævler af
ASK,
BØG og
EG
købes

A/S Kolds Savværk

Grundlagt 1888
Kerteminde. Telefon (09) 32 15 15

NÅLETRÆ

til bygningstømmer og master købes.

St. Hjøllund Savværk og Imprægneringsanstalt

Hjøllund . 7362 Hampen - Telefon (06) 86 91 00

**Alle arter
skovplanter**

I prima kvalitet

Forlang venligst tilbud!

Tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Geisler-Nielsens Planteskole I/S
8723 Løsning - Telf. 05 - 65 12 11

Paludans Planteskole A/S

Klarskov — 4760 Vordingborg
Telefon (03) 78 20 09

Skovplanter, Læ-, Hæk- og
Hegnplanter

Tilsluttet Herkomstkontrollen med
skovfrø og -planter

Kristtorn

Unge planter med klump og lærred. Udvalgt fra hårdføre modertræer med høj berydelse.

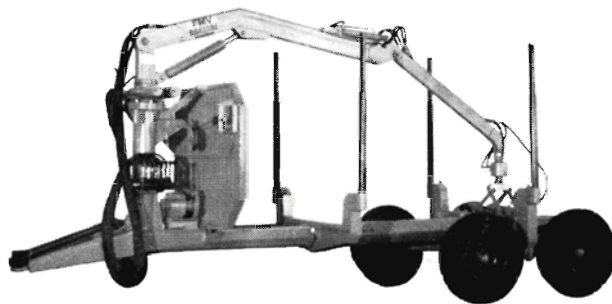
Forlang vor pjece om dyrkning af Kristtorn.

Chr. Pedersens planteskole
Bogense - Tlf. (09) 81 13 60

WEIMER boggievogne 6, 10 og 12 tons
med FMV kran 2000, 2500 eller 3500

FMV udslæbningspil med læssebom
for det mindre skovbrug.

ALLE VORE MASKINER KAN LEASES.

KUXMANN model III udslæbningsaks
klarer selv de største kævler uden
at stejle.

TREND + KUXMANN til afkvistning.

Vi ønsker Dem en glædelig jul.

Vi aflægger Dem gerne et besøg.

Skovmaskiner Langaa aps

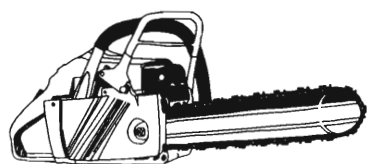
8870 Langå - tlf. (06) 46 13 12

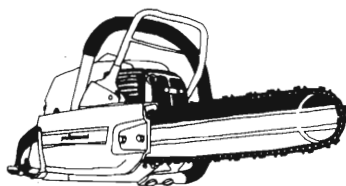
Husqvarna 140 S

140 S er udstyret med alle de velkendte Husqvarna-egenskaber den effektive vibrations- og lyddæmpning, skæreevne, den arbejdsvenlige udformning og en velafvejet motoreffekt.

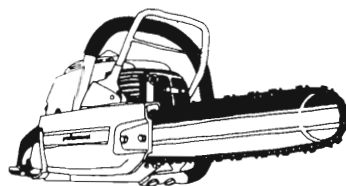
Den lave vægt — kun 5,4 kg tom med sværd, kæde og kædebremse — betyder, at Husqvarna 140 S fremfor alt egner sig til fælding i mindre skove og ved udtynding. Og når det gælder kvistning er den næsten ikke til at slå.

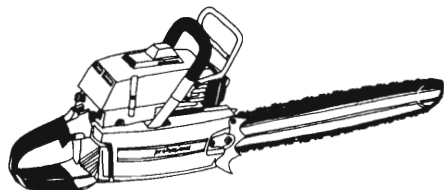
Husqvarna 140 S

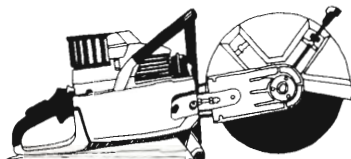
Husqvarna 263 CD

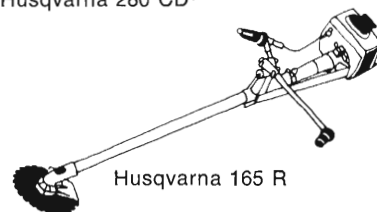
Husqvarna 280 CD

Husqvarna 1100 CD

Husqvarna 380 K

Husqvarna 165 R

Husqvarna

Frede Jelsbak
Cykelhandler
Søndergade 6
9300 Sæby
Tlf. (08) 46 14 10

Henning Hansens
Skovservice
Ibæk Strandvej
7100 Vejle
Tlf. (05) 82 47 11

Mekaniker Arne Mogensen
Halstead pr
4900 Nakskov
Tlf. (03 939) 22 U

Sølving Skovservice
Kirke Værlosevej 42
3500 Lille Værlose
Tlf. (01) 48 09 37

Sven Lovv
Bækken
3020 Akirkeby
Bornholm
Tlf. (03) 97 46 43

Svendborgs Råvarecentral A/S
Bodøvej 8
5700 Svendborg
Tlf. (09) 21 08 33

Leif Grønhøj
Hyllandsgade 38
9520 Skørpinge
Tlf. (08) 39 10 32

Hako-Tek
v/Aage Melvej
Struervej 113
Holsterbro
Tlf. (07) 42 26 12

Fa. Vepa
v/Johs. Larsen
Toksværd pr
4684 Holme-Olstrup
Tlf. (03 747) 282

Fa. Bendt Jensen
Valdemarsgade 13
4200 Slagelse
Tlf. (03) 52 43 65

Civ.ing. Hovmand
Haverup
4180 Sorø
Tlf. (03) 63 13 57

Arnold Larsen
Flintinge
4891 Toreby
Tlf. (03) 86 91 26

"Hos Haarbye"
Henning Haarbye
Chr. Winthersvej 2
4760 Vordingborg
Tlf. (03) 77 20 21

Oregon Super 70 passer til alle kædesave

Oregon har lavet en ny kæde. En savkæde der gi'r hurtigere, blødere savning. Og den passer til alle kædesave . . .

Oregon Super 70 holder sig skarpere læn- gere - og tåler den hårdeste belastning.

Det er virkelig en kæde, der er pengene værd. Prøv den på din egen sav!

Skovarbejdere over hele verden ved, at de trygt kan stole på Oregons driftssikkerhed. De ved, at man får mere ud af motorsaven med Oregon kædesavsudstyr.

Professionelle skovarbejdere ved også, at en savs udstyr har stor indflydelse på savens skæreevne - og dens levetid.

Det er derfor Oregon dækker 70% af verdensmarkedet med kædesave. Og det er derfor, at 37 førende motorsavsfabriker monterer Oregon som originaludstyr.

Generalagent for Danmark:

**AARHUS MOTOR
COMPAGNI A/S**

HOMELITE AFDELINGEN
SØLYSTGÅRDEN, 8250 EGA
TELEFON (06) 22 08 33

Jonsereds motorsav kan gøre et af Danmarks farligste arbejder mere sikkert

Det er tungt og farligt at arbejde i skoven. Indtægten er i reglen bestemmende af, hvor hurtig og effektiv man er. Men jo hurtigere man arbejder jo mere risikofyldt kan det blive.

Jonsereds seneste motorsav kan gøre situationen bedre. Den er lille og let, men alligevel stærk nok for en stor del af dansk skovning.

Den er skånsom, den er sikker. Med bl.a. håndbeskyt-

ter og kædebremse, en effektiv afvibrering samt sigte for sikker og rigtig fældning.

Vi har fire andre modeller i Jonsereds motorsave, så vi kan dække alles ønske med hensyn til motorsav-størrelser.

Tag og prøv en Jonsereds motorsav hos en af nedenstående forhandlere, som også har service og reservedele.

Jonsereds

Børge Pedersen, Jernbanegade 16, 9000 Aalborg, (08) 13 40 29, 13 15 51. Bent K. Petersen, Tørningvej 10, 6500 Vojens (04) 57 72 56. Andreas Petersen, Hollufsgårdsvej 10, 5793 Højby, Fyn, (09) 95 82 60. Arnold Larsen, Flintinge, 4891 Toreby L., (03) 86 91 26. Specialværkstedet, Torvegade 34, 4640 Fakse, (03) 71 34 65. Holger Møller, Frederiksberg, 4180 Sorø, (03) 63 11 51. Sven E. Larsen, Isefjordsvej 4, 4500 Nykøbing S., (03) 41 10 86. ISEKI Jylland A/S, Sønderbrogade 24, 7100 Vejle, (05) 82 58 88. Jørgen Rasmussen, Lundby, 7490 Aulum, (07) 47 23 55. Sven Low, »Bækken«, 3720 Almindingen pr. Akirkeby, Bornholm, (03) 97 46 43. Nordsjællands Motorsavservice, Roskildevej 163, 3400 Hillerød, (03) 26 51 51.